

İrşad için mutlaka mürşid gerekiyor mu? Mürşitsiz olmaz mı?

Şeyh, yol gösteren arif kişi, (1) **mürid** ise, şeyhe bağlı olan kimsedir. (2) **Şeyh (mürşid)**, insanları halktan Hakk'a ulaştırmada bir rehber ve bir kılavuzdur. Okulda hoca ne ise, dergâhta mürşit de odur. Hoca, daha çok akla hitap eder. Mürşit ise, ruh ve kalb ile meşgul olur. **Mürşidin yüzü nuranî, sözü Rabbanîdir.**(3)

Mürşide, hangi zâviyeden bakmak gerektiğini Üstadımızın şu ifadeleri güzelce nazara vermiştir:

“Üstad ve mürşid, masdar ve menba telakki edilmemek gerektir. Belki mazhar ve ma’kes olduklarını bilmek lazımdır. Mesela, hararet ve ziya, sana bir ayine vasıtasıyla gelir. Sende, güneşe karşı minnettar olmaya bedel, ayineyi masdar telakki edip, güneşi unutup, ona minnettar olmak divaneliktir. Evet, ayine muhafaza edilmeli, çünkü mazhardır.”

“İşte, mürşidin ruhu ve kalbi bir ayinedir. Cenab-ı Hakk’tan gelen feyze ma’kes olur. Müridine aksedilmesine de vesile olur. Vesilelikten fazla feyiz noktasında makam verilmemek lazımdır.”(4)

“Vesile” kelimesi üzerinde kısaca durmakta yarar görüyoruz.

“Allah’a bir vesile arayın” (Maide Suresi, 5/35) âyeti vesileyi emreder. Vesile, Allah’a kurbiyete (yakınlığa) sebep olacak şeylerdir. Mesela, İlâhi emirleri yapmak, günahları terk etmek gibi...(5) Keza, salavat Resulullah’a ulaşmaya bir vesile, Resulullah ise, Rahman’ın rahmetine bir vesiledir.(6)

Vesile; kendisiyle başkasına yaklaşılacak şey demektir. **Teveessül** yani seyr- u süluk ise, bir mürşidin terbiyesine girip onun vesilesiyle hakikate ermek, esrara ve envara nail olmaktır.

Tarikattaki rabita kelimesi de bağ, münasebet, ilgi, alaka ve mensup olmak gibi manalara gelir. Tasavvufta ise rabita, müridin kendi şahsiyetinden sıyrılıp, önce şeyhinin daha sonra da Resulullah’ın şahsiyetinde fani olması; hayata ve hâdiselere onların nazarıyla bakmasıdır.

Başka bir tarif ile rabita; bir müridin, vuslata nail olabilmesi için, mürşidine

---

tevessül etmesi ve onun himmetiyle tevhidin hakikatlerine mazhar olmasıdır.

Muhakkikler ise; *“Vesileden murat, mürşid-i kâmil ve ibadettir”* buyurmuşlardır. Müminler, Cenabı Hakk'ın rızasını kazanmak ve O'na dost olmak için başta Hz. Peygamber (sav.) olmak üzere, onun izinden giden evliyayı vesile yapmaktadırlar.

Hz. Ömer (ra.), yağmur yağmadığı zaman Hazret-i Abbas'ı yanına alır ve şöyle dua ederdi: *“Yarabbi bu zat Hz. Muhammed (asm.)'in amcasıdır. Onun hürmetine yağmur ver.”* (Sahih-i Buharî 2/34)

Hekim, şifaya vesiledir, fakat şafi-i hakiki Allah'tır. Onun gibi, mürşid dahi İlâhi feyiz ve hidayete bir vesiledir ama hidayet Allah'tandır.(7) Müridin şeyhine kalbini bağlaması, onda fâni olması, tasavvufî ifadesiyle fena fiş-şeyh; fena fir-resul ve fena-fillaha vasıta olmalıdır.(8) Yani mürid, şeyhinde fani olmak halinden Resulullah'ta fani olmaya yükselmeli, o makamdan da Allah'ta fani olma derecesine çıkmalıdır.

İlim ehli insanlardan **istifade**, irfan sahibi mürşitlerden ise, **istifaza** edilir, feyz alınır. Kâmil mürşitlerin huzurunda duyulan huzur, bir feyz tecellisinden ibarettir. *“Onların nefesi, gayb âleminin baharındandır. Onun tesiriyle, gönülde ve canda yeşillik ve tazelik husule gelir.”*(9)

Bir üstada merbutiyet, bir şeyhe bağlılık güzel olmakla beraber, bu bağlılık insanı, **“şeyhim beni kurtarır”** şeklinde bir düşünceye de sevk etmemelidir. Nitekim peygamber hanımı olmak, Hz. Nuh ve Hz. Lut'un hanımlarına yetmemiş (Tahrim, 66/10), peygamber oğlu olmak Nuh'un oğullarından birisi için fayda sağlamamıştır.(Hud, 11/45-46). Cenab-ı Hak, Nuh'un oğlu için, **“O senin ehlinden değil”** demektedir. Şüphesiz bu, neseb itibariyle değil, iman yönündendir.

Hz. Peygamber (asm)'in, kızı Fatıma'ya, **“Ey Fatıma! Amelinle kendini ateşten kurtar. Yoksa ben de seni kurtaramam!”**(10) şeklindeki hatırlatması, çok manalıdır.

Beyazid-i Bistami, *“Kürkünüzden bir parça verseniz de teberrüken üzerimde taşısam”* diyen müridine şöyle der: **“Evladım, sen adam olmazsan, değil Bayezid'in kürkü, belki derisini yüzüp de içerisine girsen, yine fayda etmez.”**

Bütün bu izahlar ve verilen misaller, **şefaati ve vesileyi reddetmek** değildir. Peygamberlerin, kâmil mürşitlerin elbette şefaati olacaktır. Fakat buna layık olabilmek için, belli bir amel ve ihlas seviyesini yakalamak lazımdır.(11)

Evet, dünya, hikmet ve imtihan yeridir. Bu hikmete binaen Cenab-ı Hak, Hakîm isminin muktezasınca bu dünyada maddî ve manevî her şeyi sebeplere bağlamış, bütün lütuf ve nimetlerini o sebepler vasıtasıyla ikram etmiştir. İnsanı da o sebeplere riayet etmeye mükellef kılmıştır. Hayata teveccüh eden bütün nimetlere güneşi, yağmuru ve toprağı vesile kılmıştır. Toprağı bütün hububat ve bitkilere,

---

ağacı meyveye, anne ve babayı evlada vesile ettiği gibi, insanın manevî tekâmülüne, feyiz ve irfanına da başta Resul-i Ekrem Efendimiz (sav.) olmak üzere, diğer peygamberleri (as.), ulemayı, mürşit ve evliyayı birer vesile kılmıştır. Nazenin çiçek ve çimenler, bağ ve bahçeler güneşin ziyasıyla feyizlenip neşvü nema buldukları gibi, insanlar da manevî âlemlerin güneşi hükmünde olan enbiya, ülema ve evliyânın feyziyle feyizlenip tekâmül ve terakki ederler. Cenab-ı Hakk'ın emir ve yasaklarını talim ve tebliğde peygamberler birer vesile olduğu gibi, ilim, irfan, marifet, edep, hayâ ve takva gibi ulvî hasletler ile teçhiz olmuş kâmil insanlar da birer vesiledir. Aynı şekilde Cenab-ı Hakk'ın rızasını kazanmak için yapılan ibadetler de birer vesiledir.

Dünyada her hastalığın bir tabibi olduğu gibi, içtimai ve manevî hastalıkların tabibi de peygamberler ve âlimlerdir. İnsanlara Cenab-ı Hakk'ın emir ve yasaklarını anlatmak, onları birçok manevî hastalıklardan korumak, cehaletten kurtarıp, fikren ve ilmen terakki ettirmek için peygamberler ve mürşitler lazımdır.

Kaynaklar:

1. İz, *Tasavvuf*, s 100.
2. Eraydın, *Tasavvuf ve Tarikat*, s. 114.
3. Eraydın, *Tasavvuf ve Tarikat*, s. 116-1191.
4. [Nursî, Lem'alar, On Yedinci Lem'a, s. 129-130.](#)
5. Alûsî, *Ruhu'l- Meâni*, VI, 124-125.
6. Nursî, *Lem'alar*, s. 97.
7. Eraydın, *Tasavvuf ve Tarikat*, s. 114-115.
8. Eraydın, *Tasavvuf ve Tarikat*,. s. 384.
9. Mevlana, *IV*, 1008.
10. Müslim, *İman*, 348.
11. Tahiru'l-Mevlevî, *VII/692*.